

บทที่ 3

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นม ภายใต้กรอบเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

ในบทที่ 3 นี้ จะพิจารณาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นม ภายใต้กรอบเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย โดยจะพิจารณาทั้งในส่วนของหลักการพื้นฐานทางกฎหมายของข้อตกลงและข้อยกเว้น รวมทั้งกฎเกณฑ์ในการลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากรและมีกำแพงภาษีศุลกากร สำหรับการค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

1. หลักการพื้นฐานทางกฎหมายของเขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย และข้อยกเว้น

หลักการทางกฎหมาย เป็นหลักการพื้นฐานของความสัมพันธ์ในทางการค้าระหว่างประเทศที่ช่วยประสานความร่วมมือ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศสมาชิกเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติในการค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจมีกรณีที่เกิดการกระทบกับหลักการพื้นฐานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้การค้าของโลกดำเนินไปโดยเสรี โดยบางกรณีอาจเข้าข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ใน GATT 1994 ได้ ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาเป็นกรณีไป

ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย มีหลักการทางกฎหมายหลายประการด้วยกันที่ช่วยส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลียเป็นไปด้วยดี โดยหลักการพื้นฐานทางกฎหมายบางประการ ได้แก่ หลักการพื้นฐานที่สำคัญของ GATT 1994 อันได้แก่ หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination Principle) หลักการเปิดเสรีทางการค้า (Trade Liberalization) หลักความโปร่งใส (Transparency) รวมทั้งหลักการให้ประโยชน์ต่างตอบแทน (Reciprocity Principle) ที่ปรากฏในข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย เพิ่มขึ้นมา

1.1 หลักการพื้นฐานทางกฎหมายของเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

1.1.1 หลักการเปิดเสรีทางการค้า (Trade Liberalization)

หลักการเปิดเสรีทางการค้า เป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญในการเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Negotiation) มุ่งเน้นไปที่การลดและขจัด (Deduction & Elimination) ข้อกีดกันตลอดจนอุปสรรคใดๆ ทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคที่อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากร (Tariff Barriers) หรือมิใช่กำแพงภาษีศุลกากร (Non-Tariff Barriers: NTBs) เป็นหลักการหนึ่งที่ชัดเจนที่สุดในการช่วยขยายการค้าระหว่างประเทศภาคี ปรากฏอยู่ใน GATT 1994 Article XXVIII bis: Tariff Negotiations ซึ่งนอกเหนือจากการค้าสินค้าแล้ว ยังมีการเจรจาขยายครอบคลุมไปถึงการค้าบริการ และประเด็นอื่นๆ ด้วย

ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย – ออสเตรเลีย ในเรื่องของการเปิดเสรีทางการค้านี้ ได้มีบัญญัติแฝงไว้ใน Article 102 ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของข้อตกลง อันมีใจความว่า

"The objectives of the Parties in concluding this Agreement are:

to liberalise trade in goods and services and to create favourable conditions for the stimulation of trade and investment flows;

to build upon their commitments under the World Trade Organization and to support its efforts to create a predictable and more free and open global trading system;..."

แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายหลักของการตกลงระหว่างประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียที่ประสงค์ให้มีการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกันเป็นสำคัญ

โดยในเรื่องการค้าสินค้า (Trade in Goods) ได้มีบทบัญญัติปรากฏอยู่ใน Article 203 การยกเลิกอากรศุลกากร (Elimination of Custom Duties) และ Article 209 มาตรการที่มิใช่ภาษีศุลกากร (Non-Tariff Measures) ซึ่งมีสาระสำคัญให้ภาคีแต่ละฝ่ายยกเลิกอากรศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าที่ได้ถิ่นกำเนิดจากคู่ภาคีอีกฝ่ายอย่างก้าวหน้าเป็นลำดับตามตารางพิกัดอัตราภาษีศุลกากรของตน และต้องไม่นำมาตรการที่มิใช่ภาษีศุลกากรมาใช้ด้วยความมุ่งหมายที่จะเป็นการสร้างอุปสรรคที่ไม่จำเป็นต่อการค้าระหว่างคู่ภาคี

1.1.2 หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination Principle)

หลักการไม่เลือกปฏิบัตินี้ ถือเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของ GATT 1994 ที่ระบุว่า ถ้าภาคี GATT ประเทศใดให้สิทธิประโยชน์นั้นต่อภาคี GATT ประเทศหนึ่งอย่างใด ก็ต้องให้สิทธิประโยชน์นั้นแก่ภาคี GATT ประเทศอื่นเฉกเช่นเดียวกัน หลักการนี้ปรากฏใน หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured-Nation Treatment) ที่บัญญัติไว้ใน

Article I และ หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ที่บัญญัติใน Article III ของ GATT 1994

ก. หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured-Nation Treatment: MFN)

หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง หรือ หลัก MFN นี้ หมายถึง การที่ประเทศที่เป็นคู่สัญญาเมื่อได้ให้สิทธิประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ประเทศหนึ่งประเทศใด ก็ต้องให้สิทธิประโยชน์เช่นนั้นแก่ประเทศที่เป็นคู่สัญญาอื่นด้วย ซึ่งได้มีการบัญญัติหลัก MFN นี้ ใน Article I:1 ของ GATT ดังนี้

“ในส่วนที่เกี่ยวกับอากรศุลกากรและค่าภาระชนิดต่าง ๆ ที่เรียกเก็บหรือที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า หรือส่งออก หรือเรียกเก็บจากการโอนเงินระหว่างประเทศที่ชำระสำหรับการนำเข้า หรือส่งออกและในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียกเก็บภาษี อากรและภาระเช่นนั้น และในส่วนที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์และพิธีการทั้งปวงเกี่ยวกับการนำเข้าและการส่งออก และในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องทั้งปวงที่อ้างถึงในวรรค 2 และ 4 ของ Article III ผลประโยชน์การอนุเคราะห์เอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันใดที่ภาคีคู่สัญญาใดให้แก่สินค้าใดซึ่งมีถิ่นกำเนิดในประเทศอื่นใด หรือมีจุดมุ่งหมายปลายทางไปยังประเทศอื่นใด จะต้องให้โดยทันทีและปราศจากเงื่อนไขแก่สินค้าที่เหมือนกัน ซึ่งมีถิ่นกำเนิดในภาคีคู่สัญญาอื่นทั้งปวงหรือมีจุดมุ่งหมายปลายทางไปยังอาณาเขตของภาคีคู่สัญญาอื่นทั้งปวง”¹

¹ GATT 1994 Article I

1 With respect to customs duties and charges of any kind imposed on or in connection with importation or exportation or imposed on the international transfer of payments for imports or export, and with respect to the method of levying such duties and charges, and with respect to all rules and formalities in connection with importation and exportation, and with respect to all matters referred to in paragraphs 2 and 4 of Article III, * any advantages, favour, privilege or immunity granted by any contracting party to any product originating in or destined for any other country shall be accorded immediately and unconditionally to the like product originating in or destined for the territories of all other contracting parties.

จากหลัก MFN ใน Article I ของ GATT 1994 อาจกล่าวได้ว่า เมื่อภาคีสมาชิก GATT ได้ให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าหรือการส่งออกในประการใดก็ตามแก่สินค้าที่มีต้นกำเนิดในประเทศใด หรือมีจุดหมายปลายทางในประเทศใด ก็จะต้องให้สิทธิประโยชน์เช่นเดียวกันนั้นแก่สินค้าที่เหมือนกันของภาคีสมาชิก GATT ทุกประเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นการให้สิทธิประโยชน์โดยทันทีและไม่มีเงื่อนไข²

การนำหลัก MFN มาใช้ใน GATT นี้ มีเหตุผลสนับสนุนทั้งด้านเศรษฐศาสตร์และด้านการเมือง³ ดังนี้

เหตุผลสนับสนุนทางด้านเศรษฐศาสตร์ คือ การนำหลัก MFN มาใช้ใน GATT ทำให้กลไกตลาดมีการบิดเบือนลดลง กล่าวคือ เมื่อภาคีสมาชิกใช้มาตรการด้านการส่งออกหรือการนำเข้าต่อสินค้า โดยไม่คำนึงถึงว่าสินค้านั้นนำเข้าหรือส่งออกมาจากประเทศใดแล้ว ระบบตลาดจะทำงานได้ดีขึ้น และทำให้การค้าเสรีขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเมื่อภาคีสมาชิกให้สิทธิประโยชน์แก่สินค้าใด ๆ ก็ต้องขยายการให้สิทธิประโยชน์เหล่านั้นแก่สินค้าที่เหมือนกันของทุกภาคีสมาชิกด้วย รวมทั้งช่วยลดต้นทุนธุรกรรม (Transaction Costs) กล่าวคือ เมื่อภาคีสมาชิกได้ให้สิทธิประโยชน์แก่สินค้าของภาคีสมาชิก เจ้าหน้าที่ศุลกากรก็ไม่จำเป็นต้องตรวจสอบว่าสินค้านั้นมีต้นกำเนิดมาจากประเทศใด ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

² แต่ในบทบัญญัตินี้ มีข้อที่ต้องพิจารณาคือ คำว่า “สินค้าที่เหมือนกัน (Like product)” ควรมีคำจำกัดความครอบคลุมสินค้าลักษณะใด ความคลุมเครือนี้ทำให้เกิดข้อพิพาทได้ เช่น กรณีพิพาทที่บราซิลกล่าวหาสเปนในเรื่องการแยกประเภท (Classifications) ของกาแฟ (U/5135 - 28S/102) ก่อนปี 2516 กาแฟที่นำเข้าในสเปนถูกเก็บภาษีในอัตราเดียวกัน แต่ในปี 2516 สเปนได้แยกย่อยประเภทกาแฟออกเป็น 5 ชนิด ซึ่ง 3 ชนิดถูกเก็บภาษีศุลกากรร้อยละ 7 แต่อีก 2 ชนิดไม่ถูกเก็บภาษีศุลกากร เมื่อบราซิลเป็นผู้ส่งออกกาแฟชนิดที่ต้องถูกเก็บภาษีจึงร้องต่อคณะพิจารณาข้อพิพาทของ GATT (GATT Panel) ซึ่งมีคำตัดสินว่าเป็นเรื่องปกติที่สินค้าเกษตรจะมีความแตกต่างในเรื่องรสชาติ กลิ่น ขบวนการผลิต แต่ความต่างนี้ไม่เพียงพอที่จะทำให้สินค้านี้มีอัตราภาษีที่ต่างกัน ดังนั้น กรณีนี้กาแฟทั้ง 5 ชนิดจึงเป็นสินค้าที่เหมือนกันตาม Article I จากคำตัดสินนี้ชี้ให้เห็นว่า การกระทำของสเปนเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์ของ GATT

³ “MFN Clause,” <www.wtowatch.org> อ้างอิงจาก John H. Jackson. *The World Trade System*. Cambridge: The MIT Press, 1997, p. 158 - 160.

เหตุผลสนับสนุนทางด้านการเมือง คือ การนำหลัก MFN มาใช้ใน GATT เป็นการช่วยลดความตึงเครียดในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ เมื่อภาคีสมาชิกให้สิทธิประโยชน์แก่สินค้าของภาคีสมาชิกหนึ่ง แต่ไม่ให้สิทธิประโยชน์หรือให้สิทธิประโยชน์นั้นแก่สินค้าของอีกภาคีสมาชิกหนึ่งน้อยกว่า ก็จะทำให้เกิดความตึงเครียดในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้

อย่างไรก็ตาม หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์หรือ หลัก MFN นี้ มีข้อยกเว้นอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก จะไม่นำมาใช้ในสหภาพศุลกากร (Custom Union) ตาม Article XXIV ของ GATT 1994 และไม่นำมาใช้กีดกันในการปฏิบัติเป็นพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนา⁴

ข. หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) นอกจากหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง (Most Favored Nation: MFN) แล้วยังประกอบด้วยหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ในขณะที่หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งเป็นการปฏิบัติต่อผลิตภัณฑ์นำเข้าอย่างเท่าเทียมกัน แต่หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเป็นการปฏิบัติต่อ ผลิตภัณฑ์นำเข้าไม่ด้อยไปกว่าการปฏิบัติต่อผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ

หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ บัญญัติไว้ใน Article III ของ GATT 1994 เพื่อเป็นการประกันว่า สิทธิประโยชน์ที่ภาคีสมาชิกจะได้รับจากการลดอัตราภาษีศุลกากร จะไม่ถูกทำให้เสื่อมเสียไปจากมาตรการภายในของภาคีสมาชิกที่นำเข้าสินค้านี้ กล่าวคือ เมื่อประเทศ ก. ได้ตกลงลดอัตราภาษีศุลกากรลงร้อยละ 10 ให้แก่สินค้านำเข้าจากประเทศ ข. แต่ประเทศ ก. กลับเพิ่มอัตราภาษีภายในประเทศที่เก็บเฉพาะสินค้านำเข้าจากประเทศ ข. โดยมีได้เพิ่มอัตราภาษีภายในที่เก็บกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ ก. เป็นการทำให้สิทธิประโยชน์ที่สินค้านำเข้าจากประเทศ ข. ได้รับจากการลดอัตราภาษีศุลกากรลงดังกล่าวเสื่อมเสียไป⁵

⁴ Pierre Pescatore, William J. Davey and Andres F. Lawenfeld, Handbook of GATT Dispute Settlement. (New York: Kluwer Law International, 1997), p. 26 - 28.

⁵ "National Treatment Clause," < www.wto.org >

โดยหลักประติบัติเยี่ยงคนชาติที่บัญญัติใน Article III ของ GATT 1994 มีทั้งหมด 10 วรรค ซึ่งมีเนื้อความที่สำคัญปรากฏในวรรคที่ 1 วรรคที่ 2 และวรรคที่ 4⁶ ตามลำดับ ดังนี้

1. บรรดาภาคีสัญญายอมรับว่าภาษีภายในและค่าภาระภายในอื่นๆและกฎหมาย ข้อบังคับ และข้อกำหนด ซึ่งมีผลต่อการขายภายใน การเสนอขายการซื้อ การขนส่งการจำหน่าย และการใช้สินค้าและข้อบังคับภายในเกี่ยวกับปริมาณซึ่งต้องมีการผสม การแปรรูป หรือการใช้

⁶ GATT 1994 Article III

1. The contracting parties recognize that internal taxes and other internal charges, and laws, regulations and requirements affecting the internal sale, offering for sale, purchase, transportation, distribution or use of products, and internal quantitative regulations requiring the mixture, processing or use of products in specified amounts or proportions, should not be applied to imported or domestic products so as to afford protection to domestic production.

2. The products of the territory of any contracting party imported into the territory of any other contracting party shall not be subject, directly or indirectly, to internal taxes or other internal charges of any kind in excess of those applied, directly or indirectly, to like domestic products. Moreover, no contracting party shall otherwise apply internal taxes or other internal charges to imported or domestic products in a manner contrary to the principles set forth in paragraph 1.

4. The products of the territory of any contracting party imported into the territory of any other contracting party shall be accorded treatment no less favourable than that accorded to like products of national origin in respect of all laws, regulations and requirements affecting their internal sale, offering for sale, purchase, transportation, distribution or use. The provisions of this paragraph shall not prevent the application of differential internal transportation charges which are based exclusively on the economic operation of the means of transport and not on the nationality of the product.

สินค้าในจำนวนหรือสัดส่วนที่กำหนด ไม่ควรจะนำมาใช้บังคับกับสินค้านำเข้าหรือสินค้าภายในประเทศในลักษณะที่เป็นการให้ความคุ้มครองแก่การผลิตภายในประเทศ

2. บรรดาสินค้าของอาณาเขตของภาคีสัญญาใด ซึ่งนำเข้ามาในอาณาเขตของภาคีสัญญาอื่นใดจะไม่ถูกเรียกเก็บภาษีภายในหรือค่าภาระภายในไม่ว่าในรูปแบบใดๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เกินกว่าที่ใช้บังคับอยู่แก่สินค้าภายในประเทศไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ยิ่งไปกว่านั้นภาคีสัญญาไม้อาจเรียกเก็บภาษีภายในหรือค่าภาระภายในอื่นๆ จากสินค้านำเข้าหรือสินค้าภายในประเทศ ในลักษณะที่ขัดแย้งกับหลักการที่ระบุไว้ในวรรคที่ 1

4. บรรดาสินค้าของอาณาเขตของภาคีสัญญาใด ซึ่งนำเข้ามาในอาณาเขตของภาคีสัญญาอื่นใดจะได้รับการปฏิบัติซึ่งไม่ด้อยไปกว่าการปฏิบัติที่ได้ให้แก่สินค้าที่เหมือนกันซึ่งมีแหล่งกำเนิดภายในชาติในเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับ และข้อกำหนด ซึ่งกระทบต่อการขายภายใน การเสนอขาย การซื้อ การขนส่ง การจัดจำหน่าย หรือการใช้บทบัญญัติของวรรคนี้จะไม่ห้ามการใช้บังคับค่าภาระในการขนส่งที่แตกต่างกัน ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานโดยเฉพาะของการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของวิธีการขนส่ง และมีใช้บนพื้นฐานของสัญชาติของสินค้า

จากหลักประติบัติเยี่ยงคนชาติ ที่ได้บัญญัติไว้ใน Article III วรรคที่ 1 วรรคที่ 2 และวรรคที่ 4 ข้างต้น จะเห็นได้ว่านอกจากเป็นการประกันว่าสิทธิประโยชน์ที่ภาคีสมาชิกจะได้รับจากการลดอัตราภาษีศุลกากรจะไม่เสื่อมเสียไปจากการใช้มาตรการภายในแล้ว ยังเป็นการประกันว่า จะไม่มีการใช้มาตรการภายในประเภทใดๆ ในลักษณะที่เป็นการให้ความคุ้มครองแก่การผลิตภายในประเทศอีกด้วย โดยมาตรการภายในที่ต้องผูกพันตามพันธกรณีดังกล่าว ครอบคลุมทั้งมาตรการทางด้านการคลัง ซึ่งได้แก่ ภาษีภายในและค่าภาระภายในอื่น ๆ ดังบัญญัติไว้ใน Article III วรรคที่ 1 และวรรคที่ 2 และมาตรการภายในอื่นๆ ซึ่งได้แก่ กฎหมาย ข้อบังคับ และข้อกำหนด ซึ่งมีผลต่อการขายภายใน การเสนอขาย การซื้อ การขนส่ง การจัดจำหน่าย และการใช้สินค้า ดังได้บัญญัติไว้ใน Article III วรรคที่ 1 และวรรคที่ 4⁷

⁷ “สินค้าที่เหมือนกัน (Like product)” ตาม Article III มีหลักในการพิจารณา คือ พิจารณาจากคุณสมบัติของสินค้าว่าเหมือนกันหรือไม่ โดยสินค้าที่เหมือนกันตาม Article III นี้ ครอบคลุมกว้างกว่าตาม Article I กล่าวคือ ตาม Article I เป็นลักษณะเงื่อนไขในการแข่งขัน ส่วนตาม Article III เป็นการจำแนกประเภท นอกจากนี้ สาระสำคัญตาม Article I เป็นเรื่องการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศภาคีสมาชิก ในขณะที่ข้อบังคับตาม Article III เป็นเรื่องของการตีความและการวิเคราะห์

ข้อยกเว้นหลักประติบัติเยี่ยงคนชาติ กล่าวคือ GATT ยินยอมให้มีการเลือกปฏิบัติกับสินค้านำเข้าได้ในกรณีที่รัฐใช้นโยบายการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ (Government Procurement) และในกรณีที่อนุญาตให้เงินอุดหนุนแก่ผู้ผลิตสินค้าภายในประเทศ⁸

ดังนั้น การปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศของประเทศภาคีสมาชิกของ GATT จะต้องให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างเดียวกับคู่ภาคีทุกประเทศ จะเลือกปฏิบัติไม่ว่าโดยวิธีใดต่อเฉพาะบางประเทศมิได้ ตาม หลักประติบัติเยี่ยงคนชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของประเทศที่นำเข้ามาในประเทศ จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกันกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศนั้นไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียกเก็บภาษี หรือในด้านการออกระเบียบหรือกฎเกณฑ์ภายใน ตาม หลักประติบัติเยี่ยงคนชาติ⁹ เว้นแต่จะเข้ากรณีข้อยกเว้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ได้บัญญัติหลักการไม่เลือกปฏิบัติว่าด้วยหลักประติบัติเยี่ยงคนชาติไว้ใน Article 202 ซึ่งกำหนดให้ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องให้การประติบัติเยี่ยงคนชาติต่อสินค้าของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเป็นไปตาม Article III ของ GATT 1994¹⁰

1.1.3 หลักความโปร่งใส (Transparency)

เป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งบัญญัติไว้ใน Article X ของ GATT 1994 หมายถึง พันธกรณีทางกฎหมายที่ประเทศภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลก จะต้องปฏิบัติในการให้ประเทศสมาชิกอื่นและผู้เกี่ยวข้องสามารถล่วงรู้ถึงมาตรการจำกัดต่าง ๆ ทางการค้า

⁸ ฤษราณ์ ไทยวัฒน์, "อุปสรรคด้านมาตรฐานภายใต้ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545), น. 53.

⁹ ประสิทธิ์ เอกบุตร, "ข้อเสนอทางกฎหมายบางประการต่อการกำหนดนโยบายทางการค้าระหว่างประเทศของไทยในแกตต์ (G.A.T.T.)," วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 4; (2526), น. 22-23.

¹⁰ Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 202

Each Party shall accord national treatment to the goods of the other Party in accordance with Article III of GATT 1994.

(Trade Restrictive Measures) ได้แก่ กฎหมาย กฎระเบียบ การกระทำทางปกครอง คำสั่ง ประกาศ เป็นต้น ซึ่งมีผลเป็นการจำกัดการนำเข้าหรือส่งออก และมีพันธกรณีที่จะต้องปรับเปลี่ยนอุปสรรคอย่างอื่นที่มีใช่ภาษีศุลกากรให้เป็นภาษีศุลกากร ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนและเป็นธรรมแก่ภาคีสมาชิกที่เป็นคู่ค้า และเพื่อให้ความสะดวกสำหรับการเจรจาทางการค้าในโอกาสต่อไป¹¹

ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประเทศคู่ค้า เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับทราบข้อมูลดังกล่าวนั้น รัฐบาลของประเทศสมาชิกจะเป็นผู้เลือกวิธีในการดำเนินการเอง การเผยแพร่อาจทำได้โดยผ่านของทางรัฐบาลที่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือผ่านทางหนังสือพิมพ์ หรืออาจแจ้งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ไปยังองค์การการค้าโลกได้

บทบัญญัติในข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการเผยแพร่ (Publication) ให้คู่ภาคีต้องปฏิบัติตาม¹² ดังต่อไปนี้

¹¹ ประสิทธิ์ เอกบุตร, “แนวโน้มและผลกระทบในเชิงกฎหมายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ,” เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การจัดระเบียบเศรษฐกิจโลกใหม่: ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย, จัดพิมพ์โดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร, 2540) น. 5-22. อ้างถึงใน ศรีสดา ไพศาลสกุลชัย, “การใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช: ศึกษากรณีโรคไข้หวัดนกในไก่ในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น. 32.

¹² Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 1402

1. Each Party shall ensure that its laws, regulations, and administrative rulings of general application pertaining to trade in goods, services and investment are promptly published or otherwise made available in such a manner as to enable interested persons from the other Party to become acquainted with them.

2. Each Party shall maintain an official journal or journals and publish any measures referred to in Paragraph 1 in such journals. Each Party shall publish such journals regularly and make copies of them readily available to the public.

3. A Party may comply with Paragraphs 1 and 2 by publication on the Internet.

1. ภาคแต่ละฝ่ายจะต้องเผยแพร่กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และการวินิจฉัยทางฝ่ายบริหารที่มีผลใช้บังคับทั่วไปของตนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า บริการ และการลงทุนโดยทันที ในลักษณะที่ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียจากภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเกิดความคุ้นเคย
2. ภาคแต่ละฝ่ายจะต้องเผยแพร่วารสารทางราชการเกี่ยวกับมาตรการใด ๆ อย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีสำเนาสำหรับสาธารณชน
3. ภาคอาจเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตได้
4. เมื่อเป็นไปได้ ภาคจะต้องเผยแพร่มาตรการใด ๆ ที่ตนเสนอจะนำมาใช้ล่วงหน้า และจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียแสดงความเห็นต่อมาตรการที่เสนอดังกล่าวเท่าที่จะทำได้
5. ภาคแต่ละฝ่ายจะต้องพยายามให้ข้อมูลและตอบคำถามจากภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเกี่ยวกับมาตรการใด ๆ โดยพลัน

1.1.4 หลักการให้ประโยชน์ต่างตอบแทน (Reciprocity Principle)

ด้วยวัตถุประสงค์ของ GATT ที่ต้องการให้มีการลดภาษีศุลกากรและข้อกีดกันทางการค้าอื่นๆ ให้มากขึ้น และขจัดการเลือกปฏิบัติในการค้าระหว่างประเทศ กฎเกณฑ์ทั้งหลายที่บัญญัติใน GATT จึงเป็นกฎเกณฑ์ที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว และยืนอยู่บนพื้นฐานของหลักการต่างตอบแทน กล่าวคือ ในการเจรจาทางการค้า อาทิเช่น การเจรจาเพื่อให้มีการเปิดตลาด หรือการเจรจาเพื่อขอลดและขจัดกำแพงภาษีศุลกากร (TBs) หรืออุปสรรคทางการค้าที่ไม่ได้อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากร (NTBs) นั้น ประเทศภาคีสมาชิกแต่ละประเทศที่ได้เข้าร่วมเจรจาจะต้องมีการปฏิบัติต่างตอบแทนกันเมื่อประเทศหนึ่งได้ประโยชน์ เช่น เมื่อมีการลดภาษีศุลกากรให้อีกประเทศหนึ่ง ประเทศที่ได้รับการลดภาษีก็จะต้องลดภาษีให้แก่ประเทศนั้นหรือให้ประโยชน์ใด ๆ เพื่อเป็นการตอบแทน

4. When possible, a Party shall publish in advance any measure referred to in Paragraph 1 that it proposes to adopt and shall provide, where applicable, interested persons a reasonable opportunity to comment on such proposed measures

5. Each Party shall endeavour promptly to provide information and to respond to questions from the other Party pertaining to any measure referred to in Paragraph 1.

อย่างไรก็ดี หลักการให้ประโยชน์ต่างตอบแทนนี้มีได้มีความหมายที่เป็นทางบวก ดังเช่นข้างต้นเสมอไป หลักการให้ประโยชน์ต่างตอบแทนอาจมีความหมายในทางลบได้ เช่น ประเทศภาคี A อาจจะถอนการให้ประโยชน์ทางด้านภาษีศุลกากรที่ให้แก่ประเทศภาคี B ได้ หากประเทศภาคี B ไม่ดำเนินการให้ประโยชน์ทางด้านภาษีศุลกากรแก่ประเทศ A หรือไม่ดำเนินการให้ประโยชน์ใด ๆ เพื่อเป็นการต่างตอบแทนแก่ประเทศภาคี A เป็นต้น

ในการให้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน คู่ภาคีจะตกลงร่วมกันในการกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางการค้าซึ่งกันและกัน เพื่อลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากร และมีไซกำแพงภาษีศุลกากร รวมทั้งอำนวยความสะดวกทางการค้าต่อกัน ซึ่งจะมีผลเฉพาะกับประเทศที่มีความสัมพันธ์หรือมีข้อตกลงระหว่างกันเท่านั้น

ดังนั้น หลักการให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันหรือต่างตอบแทนจึงมักปรากฏในข้อตกลงหรือความร่วมมือระดับภูมิภาค และรวมถึงในข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ฉบับนี้ด้วย

1.2 ข้อยกเว้นหลักการว่าด้วยชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งตาม Article XXIV ของ GATT 1994

แม้หลักการพื้นฐานทางกฎหมายดังกล่าวมาในหัวข้อ 1.1 ข้างต้น จะทำให้ไม่มีการเลือกปฏิบัติระหว่างภาคีสมาชิก แต่เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การการค้าโลกที่มุ่งหมายให้การค้าของโลกเป็นไปโดยเสรีซึ่งเป็นสิ่งไม่ง่ายเลยแล้วนั้น GATT 1994 จึงยอมยกเว้นหลักการพื้นฐานว่าด้วยหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งหรือหลัก MFN แก่ประเทศภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลกที่เป็นสมาชิกกลุ่มสหภาพศุลกากร (Custom Union) หรือเขตการค้าเสรี (Free trade area) ตาม Article XXIV ของ GATT 1994

GATT 1994 Article XXIV ว่าด้วยเรื่องอาณาเขตการใช้บังคับการค้าชายแดน สหภาพศุลกากร และเขตการค้าเสรี (Territorial Application - Frontier Traffic - Customs Unions and Free-trade Areas) เป็นข้อยกเว้นจากการปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานของ GATT โดยยกเว้นหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งหรือหลัก MFN แก่ภาคีสมาชิกของ GATT ที่เป็นสมาชิกกลุ่มสหภาพศุลกากร (Custom Union) หรือเขตการค้าเสรี (Free trade area) กฎเกณฑ์ดังกล่าวเกิดจากแนวคิดที่ว่า หากการค้าเสรีขยายขอบเขตได้กว้างขวางมากขึ้นในหลายๆ ประเทศ และหลายกลุ่มประเทศ ก็จะนำไปสู่การเพิ่มและขยายการค้าเสรีระหว่างประเทศต่างๆ ได้มากขึ้น จนในที่สุดจะทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การการค้าโลก ที่ต้องการ

ให้ทุกประเทศเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้งเขตการค้าเสรีและสหภาพศุลกากร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร หรือผ่อนปรนการใช้กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศภายในกลุ่ม

1.2.1 แนวความคิดในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และการจัดตั้งเขตการค้าเสรี

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) ของรัฐในระดับภูมิภาค มีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีความแตกต่างกันในแง่ของนโยบาย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และกฎหมาย รูปแบบการรวมกลุ่ม และจุดประสงค์หรือเป้าหมายของการรวมกลุ่ม แต่ลักษณะสำคัญที่เหมือนกัน คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและทางการค้าทุกรูปแบบ มีความมุ่งหมายที่จะลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ส่งเสริมให้การเคลื่อนย้ายทรัพยากร สินค้าทุน ตลาดเงินปัจจัยการผลิตอื่นๆ ระหว่างประเทศสมาชิกเป็นไปอย่างสะดวกที่สุด การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ อาจจำแนกออกได้ 5 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1) สหภาพศุลกากร (Custom Union)

เป็นแนวความคิดที่เก่าแก่ที่สุด หมายความว่า กลุ่มของรัฐที่มีการค้าแบบเอกสิทธิเฉพาะสำหรับสมาชิกด้วยกัน โดยส่วนใหญ่การศึกษาข้อตกลงของรัฐในระดับภูมิภาคมักจะเริ่มด้วยการเทียบเคียงกับสหภาพศุลกากร จากนั้นก็แบ่งแยกเป็นการรวมตัวประเภทอื่นๆ โดยในสหภาพศุลกากรนั้นจะมีการขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างรัฐสมาชิก และสมาชิกยอมรับนโยบายทางการค้าต่อกันนอกร่วมกัน รวมทั้งใช้ข้อกำหนดอัตราภาษีศุลกากรกับประเทศคู่ค้านอกกลุ่มเหมือนกันหมด และแบ่งปันประโยชน์จากศุลกากรซึ่งกันและกัน¹³ จึงอาจกล่าวได้ว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบสหภาพศุลกากรครอบคลุมสาระสำคัญ 2 ประการ คือ

- การตกลงยกเลิกภาษีศุลกากรระหว่างกัน และขจัดอุปสรรคทางการค้าอื่นในการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มสมาชิก และ
- การตกลงอัตราภาษีศุลกากรที่ประเทศสมาชิกเรียกเก็บจากการนำเข้าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่มที่จะเรียกเก็บในอัตราเดียวกัน

¹³ นิมนวล ผิวทองงาม, "เขตการค้าเสรีอาเซียน," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), น. 7, อ้างจาก Maceau Gabrielle, *Anti-dumping and Anti-trust issues in Free Trade Area*, (Oxford: Clarendon Press, 1994), p. 167 – 169.

ตัวอย่าง ประเทศสวิตเซอร์แลนด์และประเทศลิกเทินสไตน์ ทั้งสองประเทศได้ทำข้อตกลงที่จะรวมกันเป็นกลุ่มการค้าสหภาพศุลกากร ด้วยการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรที่เท่ากันสำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศที่อยู่นอกกลุ่ม

หรือ ในปี 1977 มีการจัดตั้งสหภาพศุลกากระหว่างสมาคมการค้าเสรียุโรปและประชาคมเศรษฐกิจยุโรป¹⁴

2) เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)

เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจอันหมายถึง คำนิยามที่ไม่สมบูรณ์ของสหภาพศุลกากร กล่าวคือ ในเขตการค้าเสรีมีโครงสร้างทางกฎหมายภายในเขตเหมือนในสหภาพศุลกากร คือ รัฐสมาชิกจะร่วมกันจัดทำข้อตกลงทางการค้าเพื่อจัดอุปสรรคทางการค้า ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของกำแพงภาษีและมีกำแพงภาษีระหว่างกัน แต่มีความแตกต่างตรงที่สมาชิกแต่ละรัฐมีอิสระในการกำหนดอัตราภาษีศุลกากร และนโยบายทางการค้าทั้งการกำหนดโควตาการนำเข้าสินค้าหรือกำหนดรูปแบบการกีดกันทางการค้าแบบอื่น ๆ ต่อประเทศนอกกลุ่มได้¹⁵ ดังนั้น เมื่อมีความแตกต่างด้านภาษีศุลกากร จึงต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of origin) เพื่อจำกัดขอบเขตภายในเขตการค้าเสรี ให้สินค้าที่มีต้นกำเนิดภายใน หรือส่วนใหญ่ผลิตในเขตการค้าเสรีนั้น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิพิเศษของข้อตกลงต่อผู้ผลิตของรัฐสมาชิกเท่านั้น

3) ตลาดร่วม (Common Market)

เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีลักษณะเหมือนสหภาพศุลกากรทุกประการ กล่าวคือ ประเทศสมาชิกในกลุ่มจะต้องยกเลิกอุปสรรคทางการค้าทั้งที่อยู่ในรูปภาษีศุลกากร และมีใช้ภาษีศุลกากรต่อกัน และประเทศสมาชิกจะกำหนดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราที่เท่ากัน และการกีดกันทางการค้าในรูปแบบอื่นในลักษณะที่เหมือนกัน ต่อสินค้านำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มตลาดร่วม¹⁶ นอกจากนี้ กลุ่มตลาดร่วมยังเพิ่มความแน่นแฟ้นของการรวมตัวให้มากยิ่งขึ้นโดยเปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยในการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงงานและเงินทุน

¹⁴ นิมนวล ผิวทองงาม, เพิ่งอ้าง, น. 9.

¹⁵ นิมนวล ผิวทองงาม, เพิ่งอ้าง, น. 7.

¹⁶ อัครวรรณ์ แสงวิภาค, การตลาดระหว่างประเทศ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2547), น.66.

รวมทั้งเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรี กล่าวคือ ผู้ประกอบอาชีพในสาขาวิชาต่างๆ และเงินทุนสามารถเคลื่อนย้ายภายในดินแดนของรัฐสมาชิกได้อย่างเสรี

ตัวอย่าง ในปี 1993 ประเทศสมาชิกในประชาคมยุโรปทั้ง 12 ประเทศได้ประกาศตัวที่จะรวมกลุ่มกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น พร้อมกับขยายเขตการค้าไปโดยรวมยุโรปได้และตะวันออกเฉียงเข้ามด้วย ประชาคมยุโรปจึงได้กลายเป็นสหภาพยุโรป (European Union: EU)¹⁷ เป็นผลให้ธุรกิจที่อยู่ในสหภาพยุโรปสามารถจะข้ามพรมแดนไปลงทุนในประเทศสมาชิกได้ทุกประเทศ ในส่วนของแรงงานก็สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานที่ใดก็ได้ในสหภาพยุโรป

4) สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union)

เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีจุดประสงค์เพื่อลดการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ ของประเทศสมาชิกในกลุ่ม ปรับปรุงนโยบายเพื่อตอบสนองและป้องกันตลาดจากประเทศนอกกลุ่มให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และลดความเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกเสมือนหนึ่งเป็นตลาดเดียว โดยประเทศสมาชิกจะต้องใช้นโยบายทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นับตั้งแต่ต้นนโยบายทางการเงิน นโยบายการลงทุน - อุตสาหกรรม นโยบายทางการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนนโยบายด้านสังคมและสวัสดิการแรงงาน¹⁸ กลุ่มสหภาพเศรษฐกิจพยายามรวมเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

ตัวอย่าง สหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป (Economic and Monetary Union: EMU)¹⁹ ซึ่งเน้นการดำเนินการจัดตั้งระบบเศรษฐกิจ การเงิน และการคลังที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

¹⁷ EU หรือ European Union คือ สหภาพยุโรป ซึ่งเป็นพัฒนาการอีกก้าวหนึ่งของการรวมยุโรป เมื่อประเทศสมาชิกประชาคมยุโรป ทั้ง 12 ประเทศได้ให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญา Maastricht (The Treaty on European Union) เมื่อปลายเดือนตุลาคม พ.ศ. 2536 สนธิสัญญาดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 และเป็นผลให้มีการใช้ชื่อสหภาพยุโรปแทนประชาคมยุโรปตั้งแต่นั้นมา ปัจจุบัน สหภาพยุโรปมีสมาชิก 15 ประเทศ ได้แก่ เยอรมนี อังกฤษ ไอร์แลนด์ กรีซ โปรตุเกส เดนมาร์ก สเปน อิตาลี ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ออสเตรีย ฟินแลนด์ และสวีเดน

¹⁸ อัครวรรณ์ แสงวิภาค, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 16, น.66.

¹⁹ Economic and Monetary Union: EMU หรือ สหภาพเศรษฐกิจและการเงินยุโรป เป็นผลจากการที่ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปลงนามร่วมในสนธิสัญญามาสทริคท์ เพื่อก่อตั้งขึ้น

และเปลี่ยนมาใช้เงินตราสกุลเดียวกันในประเทศสมาชิกจากการประกาศใช้เงินสกุลยูโร เมื่อวันที่ 1 มกราคม 1999

5) สหภาพการเมือง (Political Union)

เป็นการรวมประเทศต่างๆ ให้เป็นสหภาพอย่างสมบูรณ์แบบทั้งทางด้านการเมืองและด้านเศรษฐกิจ โดยมีความเป็นหนึ่งเดียวทางเศรษฐกิจ และมีระบบการเมืองการปกครองแบบเดียวกันโดยมีรัฐบาลปกครองเหนือชาติ (Supranational Government) โดยประเทศสมาชิกเข้าร่วมกลายเป็นชาติเดียวอย่างแท้จริง และมีอำนาจอธิปไตยของรัฐบาลแห่งชาติ กล่าวคือ มีลักษณะเหมือนกับการรวมประเทศ สหภาพการเมืองจะส่งผลให้นโยบายในด้านต่างๆ มีเอกภาพเหมือนกับเป็นประเทศเดียว

ตัวอย่าง เมื่อประมาณ 200 ปีที่แล้ว รัฐต่างๆ ที่เป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษในทวีปอเมริกาเหนือ 13 รัฐ ได้รวมกลุ่มเป็นสหภาพการเมือง และตั้งชื่อประเทศใหม่ว่า "ประเทศสหรัฐอเมริกา"

หรือ การรวมกลุ่มเป็นสหภาพการเมืองในปี 1990 ระหว่างประเทศเยอรมนีตะวันตกและประเทศเยอรมนีตะวันออก เป็นประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนี

ในช่วงเวลา ก่อนการเกิดขึ้นของ GATT การรวมตัวทางเศรษฐกิจในรูปแบบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรียังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแท้จริง ขอบเขตของการรวมกลุ่มดังกล่าว คือ การไม่สามารถทำให้เกิดความสมบูรณ์ตามเงื่อนไขทั้งหมดของการจัดตั้งสหภาพศุลกากร แต่กลับเป็นที่รู้จักในนามของสหภาพศุลกากร ทั้งที่อยู่ในลักษณะของเขตการค้าเสรี อาทิเช่น²⁰ สหภาพศุลกากรสวีเดน - นอร์เวย์ ในช่วงศตวรรษที่ 11 หรือสหภาพศุลกากรโปแลนด์ - แดนซิก (Danzig) หลังปี 1921 และสหภาพศุลกากรลักเซมเบิร์ก - เบลเยียม หลังปี 1935 เป็นต้น

โดยเน้นการดำเนินการจัดตั้งระบบเศรษฐกิจ การเงิน และการคลังที่เป็นหนึ่งอันเดียวกัน และเปลี่ยนมาใช้เงินสกุลเดียวกัน คือ เงินยูโร การดำเนินการดังกล่าวได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 1999 และกำหนดแล้วเสร็จในปี 2002 มีประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป 11 ประเทศจากทั้งหมด 15 ประเทศเข้าร่วมเป็นสมาชิก EMU ร่วมใช้เงินสกุลยูโร หรือเรียกว่า Euro Zone ได้แก่ เยอรมนี อิตาลี ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ออสเตรีย และฟินแลนด์

²⁰ นิมนวล ผิวทองงาม, อ้างแล้ว เจริญพรที่ 13, น. 8.

"เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA)" ได้ถูกริเริ่มและมีพัฒนาการควบคู่ไปกับการเกิดขึ้นของ GATT อันเป็นผลมาจากการเจรจาการค้าพหุภาคี แต่กลับไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะในขณะนั้นประชาคมโลกให้การยอมรับ GATT มากกว่า โดยในภายหลังยังได้มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ตามข้อตกลงมารราเกชจัดตั้งองค์การการค้าโลก (Marrakesh Agreement Establishing The World Trade Organization) เพื่อกำกับดูแลการค้าของโลกให้เป็นไปตามข้อตกลงและข้อผูกพันต่างๆ ภายใต้การเจรจาการค้าพหุภาคีในกรอบอูรุกวัยและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากภาวะชะงักงันของการเจรจาพหุภาคีเพื่อเปิดเสรีทางการค้าในกรอบของ WTO ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การจัดตั้งเขตการค้าเสรีจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเสริมสร้างพันธมิตรในการค้าระหว่างประเทศ โดยประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันมักจะมีแนวโน้มที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีร่วมกัน สืบเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ โดยสหรัฐอเมริกาได้ตัดสินใจที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีด้วย โดยในระยะแรกได้ทำการตกลงกับแคนาดาเพื่อสร้าง Canada-US Free-Trade Agreement (CUSTA) ซึ่งต่อมาได้นำไปสู่ North America Free-Trade Agreement (NAFTA)²¹ โดยรวมเม็กซิโกเข้ามาด้วยอีกประเทศหนึ่ง และขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็ได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะสร้างเขตการค้าเสรีทางการค้าร่วมกับกลุ่มอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งกลายเป็นความร่วมมือ APEC²² ในที่สุด

ในขณะเดียวกัน เวลานั้นประเทศสมาชิกประชาคมยุโรป ทั้ง 12 ประเทศได้ให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญา Maastricht อันเป็นผลให้มีการก่อตั้งสหภาพยุโรป ซึ่งมีการรวมกลุ่มทาง

²¹ NAFTA หรือ North American Free Trade Agreement คือ ข้อตกลงเสรีการค้าอเมริกาเหนือ (นาฟต้า) เป็นข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างรัฐบาลสหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2537 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าสินค้าและบริการระหว่างประเทศภาคี ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม ขยายโอกาสการลงทุนคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา แก้ไขข้อพิพาททางการค้า และส่งเสริมความร่วมมือไตรภาคี พหุภาคี และความร่วมมือในภูมิภาค

²² APEC หรือ Asia-Pacific Economic Cooperation หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (เอเปค) ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 21 ประเทศได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ไต้หวันฮ่องกง เม็กซิโก ปาปัวนิวกินี ชิลี รัสเซีย และเปรู

เศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น สภาพการณ์เช่นนี้ได้สร้างความตื่นตระหนกให้กับประเทศอื่น ๆ ค่อนข้างมาก ดังนั้น ในระยะต่อมาก็ได้มีความพยายามของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ที่จะรวมตัวกันเพื่อสร้างเขตการค้าเสรี Krugman²³ ได้อธิบายปรากฏการณ์นี้ว่าเป็นการเปลี่ยนจาก Globalism ไปสู่ Localism มากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะประการแรก จำนวนของประเทศที่เข้ามามีบทบาทในการเจรจาต่อรองมีมากขึ้น ซึ่งทำให้การเจรจามีความยากลำบากมากขึ้น ประการที่สองก็คือรูปแบบของการคุ้มครองได้แปรเปลี่ยนไปจากทศวรรษที่ผ่านมา ประการที่สามคือ บทบาทของสหรัฐอเมริกาในการเข้ามามีบทบาทในการเจรจาตกลงจากเดิม และประการสุดท้าย ความแตกต่างของสถาบันในแต่ละประเทศ ทำให้การตัดสินใจและกระบวนการเจรจาต่อรองทำได้ยากลำบากมากขึ้น โดยผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีในภูมิภาค คือจะทำให้ภูมิภาคกลายเป็นตลาดขนาดใหญ่ของประชากรหลายล้านคน การลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนจะส่งผลในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ผลดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่ต้นทุนการผลิตลดลง เนื่องจากการลดภาษีและอุปสรรคทางการค้าจะทำให้ต้นทุนสินค้า วัตถุดิบ และสินค้าขั้นกลางมีราคาลดลง ซึ่งจะช่วยให้การส่งออกดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันสินค้าอุปโภคบริโภคภายในประเทศมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้นเพราะราคาของสินค้ามีแนวโน้มลดลง

นอกจากนั้น การจัดตั้งเขตการค้าเสรียังอาจนำไปสู่ประตูกการค้าในประเทศใกล้เคียงซึ่งอยู่ในเขตการค้าเสรีของภูมิภาคนั้น ๆ อาทิเช่น การจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย อาจนำไปสู่การค้ากับนิวซีแลนด์ซึ่งอยู่ในกลุ่ม CER²⁴ ในขณะที่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีกับอินเดียอาจ

²³ โครงการพัฒนาแคว้น, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "ความเป็นมาของการจัดตั้งเขตการค้าเสรี," โครงการศึกษาวิเคราะห์ความพร้อมของไทยในการจัดทำเขตการค้าเสรี, 2545, น. 1. อ้างจาก P. Krugman. 1993. "Regionalism versus Multilateralism: Analytical notes". in J. De Melo and A. Panagariya (eds). *New Dimensions in Regional Integration*, Centre for Economic Policy Research, Cambridge University Press, Cambridge.

²⁴ CER (Australia-New Zealand Closer Economic Relations and Trade Agreement) or ANZCERTA คือ ข้อตกลงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2526 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างกันให้มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การขยายผลประโยชน์

นำไปสู่การขยายตลาดทางการค้ากับประเทศเนปาลและบังคลาเทศ เป็นต้น และยังเป็นการสร้างอำนาจต่อรองของประเทศสมาชิกกับกลุ่มเศรษฐกิจอื่น ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA) กลับมาเริ่มต้นได้รับความสำคัญอีกครั้ง อันเนื่องมาจากภาวะชะงักงันในช่วงหลังของการเจรจาอนุภาคีในกรอบขององค์การการค้าโลก รวมทั้งกระแสกดดันจากประเทศที่เข้าร่วมเขตการค้าเสรี ซึ่งได้รับประโยชน์จากอำนาจต่อรองที่เหนือกว่า และสามารถเข้าถึงตลาดของประเทศคู่เจรจาได้ดีกว่าคู่แข่ง ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเริ่มต้นเข้าทำ FTA เพื่อปกป้องตนเองมิให้เสียเปรียบคู่แข่ง

ทั้งนี้ ในเขตการค้าเสรีจะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดภาษีสำหรับสินค้าทั้งปวงในเขตการค้าเสรี และจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) ที่มีความเคร่งครัดเพียงพอ เพื่อป้องกันการนำเข้าจากประเทศที่สาม จากการได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีภายในเขตการค้าเสรีด้วย

ปัจจุบัน ประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกเกือบทุกประเทศได้เข้าร่วม หรือ กำลังอยู่ในระหว่างการเจรจารวมกลุ่มทางภูมิภาค หรือจัดทำข้อตกลงแบบพหุภาคี ทั้งนี้ การเจรจารวมกลุ่มทางภูมิภาคและแบบพหุภาคี ซึ่งรายงานต่อองค์การการค้าโลกแล้วมีทั้งสิ้น 259 ข้อตกลง เป็นข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้แล้ว 184 ข้อตกลง โดยในจำนวนนี้เป็นข้อตกลงการค้าเสรีพหุภาคีจำนวนถึง 126 ข้อตกลง²⁵

1.2.2 เจื่อนไขทางกฎหมายของเขตการค้าเสรี ตาม Article XXIV ของ GATT 1994

กติกาของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบของเขตการค้าเสรีตาม Article XXIV ของ GATT 1994 อยู่บนเจื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ต้องกำจัดข้อจำกัดทางการค้าทั้งหมด และไม่เพิ่มอุปสรรคทางการค้าแก่ประเทศภาคีสมาชิกอื่นที่ไม่ได้อยู่ในเขตการค้าเสรี โดยอัตราภาษีที่สมาชิกในเขตการค้าเสรีแต่ละประเทศ

ร่วมกันจากการเปิดเสรีทางการค้า และการแข่งขันอย่างเป็นธรรม การลด เลิกอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้าระหว่างกันในระยะเวลาที่กำหนด มีขอบเขตครอบคลุมการค้าสินค้าทั้งสินค้าเกษตรแปรรูปและไม่แปรรูป ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์อย่างต่ำร้อยละ 50 การปรับประสานพิธีการทางศุลกากร การต่อต้านการทุ่มตลาดและการตอบโต้การอุดหนุน การจัดซื้อโดยรัฐ การระงับข้อพิพาททางการค้าและการค้าบริการ

²⁵ ข้อมูลจาก www.wto.org ณ วันที่ 30 เมษายน 2549

เรียกเก็บจากประเทศภาคีสมาชิกนอกกลุ่ม ต้องไม่สูงกว่าอัตราที่แต่ละประเทศเคยเก็บก่อนมีการรวมกลุ่มทางการค้า

ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมเขตการค้าเสรี หรือทำความตกลงที่เป็นการก่อตั้งเขตการค้าเสรี จะต้องมีการขจัดภาษี และข้อจำกัดทางการค้าอื่นๆ สำหรับการค้าทั้งปวงในผลิตภัณฑ์ที่มีแหล่งกำเนิดในเขตนั้น ภายในระยะเวลาอันสมควร (Reasonable length of time) ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกได้รับอนุญาตภายใต้ Article XXIV ของ GATT 1994 ในการละเว้นจากหลักการว่าด้วยชาติที่ได้รับอนุเคราะห์หนึ่งโดยการให้สิทธิพิเศษทางภาษีในเขตการค้าเสรีนั้น ไม่จำเป็นต้องขยายไปสู่ประเทศผู้ที่มีใช่สมาชิกของเขตการค้าเสรี หรือความตกลงก่อตั้งเขตการค้าเสรี แต่ทั้งนี้ ภาษีศุลกากรหรือข้อจำกัดทางการค้าอื่นที่กระทบต่อภาคีสัญญาที่มีได้เป็นสมาชิกจะต้องไม่สูง หรือเคร่งครัดไปกว่าที่เคยมีอยู่เดิมก่อนที่อาณาเขตนั้นจะรวมตัวเป็นเขตการค้าเสรี²⁶

2. ภาคีสมาชิกประเทศใดที่เข้าร่วมสหภาพศุลกากร หรือเขตการค้าเสรี หรือทำความตกลงใดที่เป็นการก่อตั้งสหภาพศุลกากร หรือเขตการค้าเสรี ต้องแจ้งให้ประชุมใหญ่ภาคีสัญญา (CONTRACTING PARTY) ทราบโดยพลัน²⁷

²⁶ GATT 1994, Article XXIV Para. 5 Accordingly, the provisions of this Agreement shall not prevent, as between the territories of contracting parties, the formation of a customs union or of a free-trade area or the adoption of an interim agreement necessary for the formation of a customs union or of a free-trade area; *Provided that:*

(b) with respect to a free-trade area, or an interim agreement leading to the formation of a free-trade area, the duties and other regulations of commerce maintained in each of the constituent territories and applicable at the formation of such free-trade area or the adoption of such interim agreement to the trade of contracting parties not included in such area or not parties to such agreement shall not be higher or more restrictive than the corresponding duties and other regulations of commerce existing in the same constituent territories prior to the formation of the free-trade area, or interim agreement as the case may be; and ...

²⁷ GATT 1994, Article XXIV Para. 7 (a) Any contracting party deciding to enter into a customs union or free-trade area, or an interim agreement leading to the

ปัจจุบัน การแจ้งการจัดตั้งเขตการค้าเสรี แบ่งได้เป็น 2 กรณี ได้แก่ การค้าสินค้า และการค้าบริการ โดยกรณีการค้าสินค้า มีช่องทางการแจ้ง 2 ช่องทาง คือ

ช่องทางที่ 1 การแจ้งภายใต้ Article XXIV ของ GATT 1994 ซึ่งได้แก่ การแจ้งต่อ คณะกรรมการการค้าสินค้า (Council for Trade in Goods: CTG) ซึ่ง CTG จะส่งต่อให้แก่ คณะกรรมการข้อตกลงการค้าภูมิภาค (Committee on Regional Trade Agreements: CRTA) เพื่อทำการตรวจสอบข้อตกลงดังกล่าว และ

ช่องทางที่ 2 การแจ้งภายใต้ Enabling Clause²⁸ ต่อ Committee on Trade and Development (CTD)

ส่วนกรณีการค้าบริการ ให้แจ้งต่อคณะกรรมการการค้าบริการ (Council for Trade in Services: CTS)

ทั้งนี้ CRTA และ CTD ต่างก็มีอำนาจตรวจสอบความสอดคล้องของข้อตกลงจัดตั้ง เขตการค้าเสรีกับกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก ซึ่งการตรวจสอบโดย CRTA จะมีความ เข้มงวดมากกว่าการตรวจสอบโดย CTD

ซึ่งประเทศไทยเอง ได้แจ้งข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและออสเตรเลีย ต่อคณะกรรมการการค้าสินค้า หรือ CTG ตามข้อกำหนดใน Article XXIV ของ GATT 1994 แล้ว

formation of such a union or area, shall promptly notify the CONTRACTING PARTIES and shall make available to them such information regarding the proposed union or area as will enable them to make such reports and recommendations to contracting parties as they may deem appropriate.

²⁸ Enabling Clause หรือ The 1979 Decision on Differential and More Favorable Treatment Reciprocity and Fuller Participation of Developing Countries เป็น ความตกลงเกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษทางการค้าของประเทศพัฒนาแล้วที่ให้กับประเทศกำลัง พัฒนา และการให้สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน

2. การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นม

ภายใต้เขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าในการค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นม นั้น แบ่งออกได้เป็นการลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากร และอุปสรรคทางการค้าที่มีได้อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากร

2.1 การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าในรูปกำแพงภาษีศุลกากร

การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากร (Tariff Barriers: TBs) นี้ ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและออสเตรเลีย โดยทั้งสองประเทศได้ตกลงที่จะดำเนินการลดภาษีศุลกากรในส่วนของสินค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมแต่ละรายการตามที่ต่างได้กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน (Schedules of Commitments) ของตนเอง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย อันประกอบด้วย ตารางผูกพันพิกัดอัตราภาษีศุลกากร (Schedules of Tariff Commitments) และตารางสินค้าภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ (Schedules of products subject to Special Safeguards) ของไทยและออสเตรเลีย

วิธีการลดภาษีศุลกากร อาจแบ่งสินค้าได้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสินค้าทั่วไป (Normal Track) และกลุ่มสินค้าที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Track) ซึ่งสินค้าประเภทเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นม เป็นกลุ่มสินค้าที่มีความอ่อนไหว หากมีการลดภาษีศุลกากรแล้วจะส่งผลให้มีการนำเข้าสินค้าเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น จนอาจส่งผลกระทบต่อการผลิตของเกษตรกร และผู้ประกอบการภายในประเทศ ดังนั้นการลดภาษีศุลกากรในสินค้ากลุ่มนี้จึงต้องใช้ระยะเวลาค่อย ๆ ลดอัตราภาษีศุลกากรลง รวมทั้งบางรายการอาจจำเป็นต้องมีมาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguard) ซึ่งหมายถึง จะมีการกำหนดปริมาณการนำเข้าในแต่ละปี ถ้าในปีใดมีการนำเข้ามากกว่าปริมาณที่กำหนดก็จะเรียกเก็บภาษีศุลกากรในอัตราปกติ

ในการอธิบายถึงการลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าประเภทเนื้อโค (Bovine Meat) และผลิตภัณฑ์นม (Dairy Products) ดังจะกล่าวต่อไปนี้ ผู้เขียนจะขออธิบายเป็นราย

ประเภทสินค้าตามตารางข้อผูกพันพิกัดอัตราภาษีศุลกากรของไทยและออสเตรเลีย ประกอบการพิจารณาตารางสินค้าภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษสำหรับประเภทสินค้าที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(1) เนื้อโค (Bovine Meat)

สินค้าประเภทเนื้อโคตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย – ออสเตรเลีย (TAFTA) ได้แก่ เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ตามหมวด 1 ตอนที่ 2 ว่าด้วยเนื้อสัตว์และส่วนที่อื่นของสัตว์ที่บริโภคได้ ในประเภท 02.01, 02.02, 02.06 และ 02.10

(1.1) การลดภาษีศุลกากรสินค้าประเภทเนื้อโคของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาตามตารางผูกพันพิกัดอัตราภาษีศุลกากรของไทยสำหรับสินค้าประเภทเนื้อโค พบว่า TAFTA กำหนดให้สินค้านำเข้าประเภทเนื้อโคเป็นสินค้าเกษตรอ่อนไหวตกอยู่ภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguard: SSG)²⁹ โดยได้มีการกำหนดปริมาณการนำเข้าในแต่ละปี หากในปีใดมีการนำเข้าสินค้าเนื้อโคประเภทนั้น ๆ มากกว่าปริมาณที่กำหนดก็จะเรียกเก็บภาษีในอัตราปกติ ซึ่งเป็นอัตราที่เรียกเก็บเท่าเทียมกับประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ที่มีใช้คู่สัญญา โดยมีกรอบระยะเวลาลดภาษีศุลกากรสินค้าเนื้อโคแต่ละประเภท 15 ปี³⁰ โดยสรุปดังนี้

พิกัด	รายการสินค้า	Base Rate	การลดภาษี		เกณฑ์นำเข้า (ตัน) (ตาม SSG)	
			2005	2020	2005	2020
0201.10 - 0202.30	เนื้อโค กระบือ สดแช่เย็น - แช่แข็ง	51	40	0	776	1,200
0206.10 - 0206.29	เนื้อโค กระบือ สดแช่เย็น - แช่แข็ง (เครื่องในโค กระบือ)	33	30	0	140	291.05
0210.20	เนื้อโค ไล่เกลือ รมควัน	51	40	0	10	20.79

²⁹ โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการปกป้องพิเศษสำหรับสินค้าอ่อนไหวเพิ่มเติมในบทที่ 4 หัวข้อที่ 1.3.2 การใช้มาตรการปกป้องในสถานะข้อยกเว้นชั่วคราวจากพันธกรณีในการดำเนินการตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย

³⁰ โปรดดู Tariff Schedule of Thailand - Bovine Meat ในภาคผนวก ง.

(1.2) การลดภาษีศุลกากรสินค้าประเภทเนื้อโคของประเทศออสเตรเลีย

ตามตารางผูกพันพิกัดอัตราภาษีศุลกากรของออสเตรเลีย จัดให้สินค้านำเข้าจากไทยประเภทเนื้อโคอยู่ในหมวดสินค้าทั่วไป และลดภาษีศุลกากรเป็นศูนย์โดยทันทีนับตั้งแต่วันที่ TAFTA มีผลใช้บังคับ (1 มกราคม 2548)

(2) ผลิตภัณฑ์นม (Dairy Products)

สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์นมตาม TAFTA ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ตามหมวด 1 ตอนที่ 4 ว่าด้วยผลิตภัณฑ์นม ไข่สัตว์ปีก น้ำผึ้งธรรมชาติ ในประเภท 04.01, 04.02, 04.03, 04.04, 04.05 และ 04.06

(2.1) การลดภาษีศุลกากรสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย

รูปแบบการลดภาษีสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์นมตาม TAFTA ของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลดภาษีศุลกากรในลักษณะที่ผลิตภัณฑ์นมเป็นสินค้าเกษตรอ่อนไหว ตามมาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguard) และในลักษณะที่ผลิตภัณฑ์นมเป็นสินค้าเกษตรที่มีโควตานำเข้า ดังต่อไปนี้³¹

ก. การลดภาษีศุลกากรผลิตภัณฑ์นมในลักษณะที่เป็นสินค้าเกษตรอ่อนไหว

โดยสามารถสรุปตามกรอบระยะเวลาในตารางการลดภาษีศุลกากรสินค้าอ่อนไหวของไทย ภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์นมที่มีระยะเวลาลดภาษี 10 ปี

พิกัด	รายการสินค้า	Base Rate	การลดภาษี		เกณฑ์นำเข้า (ตัน) (ตาม SSG)	
			2005	2015	2005	2015
0402.91	นมและครีมข้น ไม่หวาน	30	30	0	100	162.89
0403.90	บัตเตอร์มิลค์	18.2-30	15-30	0	3,000	4,886.68

³¹ โปรดดู Tariff Schedule of Thailand - Dairy Products ในภาคผนวก จ.

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์นมที่มีระยะเวลาลดภาษี 15 ปี

พิกัด	รายการสินค้า	Base Rate	การลดภาษี		เกณฑ์นำเข้า (ตัน) (ตาม SSG)	
			2005	2020	2005	2020
0402.219 - 0402.290	นมผงมีมันเนย (whole milk)	18	15	0	9,500	19,749.82
0404.101	หางนมผง (whey)	30	30	0	10	20.79
0404.901	นมผงอื่นๆ	30	30	0	10	20.79
0405.10	เนยเหลว	33	30	0	500	1,039.46
0405.909ex	Anhydrous milk fat	30	30	0	175	363.81
0406.10 - 0406.20	เนยแข็งสดและเป็นผง	33	30	0	50	103.95
0406.30	เนยแข็งแปรรูป	33	30	0	550	1,143.41
0406.90	เนยแข็งอื่นๆ รวมครีมชีส	30	30	0	360	748.41

ข. การลดภาษีศุลกากรผลิตภัณฑ์นมในลักษณะที่เป็นสินค้าเกษตรที่มีโควตานำเข้า เป็นกลุ่มสินค้าเกษตรที่มีโควตานำเข้าตามพันธกรณีกับองค์การการค้าโลก ซึ่งถูก กำหนดให้มีระยะเวลาในการลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์นมให้เหลือเป็นศูนย์ ภายใน 20 ปี ทั้งนี้ ต้องยกเลิกโควตานำเข้าดังกล่าวภายใน 20 ปี

พิกัด	รายการสินค้า	WTO			TAFTA			
		อัตราภาษี (%)		โควตา (ตัน)	ภาษีในโควตา (%)		โควตา (ตัน)	
		ใน โควตา	นอก โควตา		2005	2025	2005	2025
0401.220 0401.292	น้ำนม / นมพร้อมดื่ม	20	41 84	2,400	20	0	120	192.19
0402.10	นมผงขาดมันเนย	20	216	55,000	20	0	2,200	3,523.56

(2.2) การลดภาษีศุลกากรสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์นมของประเทศออสเตรเลีย

ส่วนภาษีศุลกากรในสินค้านำเข้าประเภทผลิตภัณฑ์นมของออสเตรเลียตาม TAFTA นั้น ถูกกำจัดจนเหลือเป็นศูนย์นับตั้งแต่วันที่ข้อตกลงมีผลใช้บังคับ (1 มกราคม 2548)

กล่าวโดยสรุป การลดภาษีศุลกากรสินค้าประเภทเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมที่ไทยและออสเตรเลียตกลงกัน อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ สินค้าที่ลดภาษีศุลกากรลงเหลือศูนย์ทันทีที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้ และสินค้าที่จะค่อย ๆ ลดภาษีศุลกากรลง ซึ่งออสเตรเลียตกลงที่จะลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าจากไทยเหลือศูนย์ทันทีที่ TAFTA มีผลบังคับใช้ (1 มกราคม 2548) ในขณะที่ไทยจะค่อย ๆ ลดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าจากออสเตรเลียนภายในระยะเวลา 10, 15 และ 20 ปี สำหรับสินค้าแต่ละประเภท

2.2 การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่กำแพงภาษีศุลกากร (NTBs)

อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่กำแพงภาษีศุลกากร (Non – Tariff Barriers: NTBs) ถูกนำมาใช้เป็นวิธีหนึ่งในการปกป้องผลประโยชน์ของแต่ละประเทศที่ทำการค้าต่อกัน ควบคู่ไปกับอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากร (Tariff Barriers) และยังมีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-Tariff Measures) ที่เป็นกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการค้า มาตรการทางด้านกฎหมาย คำสั่งทางปกครอง หรือคำพิพากษา รวมทั้งการกระทำของรัฐเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของประเทศคู่ค้า หรือกำหนดขึ้นเพื่อกีดกันการนำเข้าที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพของประเทศผู้นำเข้า หรือการเข้มงวดต่อการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าที่ใช้เวลาในการตรวจสอบนานมากจนอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อสินค้า ตลอดจนการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้านพิธีการศุลกากรต่อประเทศผู้ผลิตสินค้า ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบมากกว่าอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากร³² เนื่องจากมาจากความไม่โปร่งใส และไม่แน่นอนของรูปแบบของอุปสรรคทาง

³² United Nation, Non Tariff Measures with potentially restrictive Market Access Implications emerging in a post – Uruguay Round contest, (New York: ESCAP, 2000), p. 6.

การค้าที่ประเทศคู่ค้าต้องเผชิญ ตรงกันข้ามกับอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปของกำแพงภาษีศุลกากรที่มีประกาศกำหนดอัตราภาษีศุลกากรอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ แม้การตั้งข้อจำกัดหรืออุปสรรคทางการค้าต่างๆ จะเป็นเรื่องที่ไม่อาจกระทำได้ในระหว่างประเทศภาคีสัญญาขององค์การการค้าโลกดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อว่าด้วยข้อยกเว้นตามมาตรการป้องกันการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมทางการค้า (Unfair Trade Defense Measures) แต่นานาประเทศก็ยังคงนิยมใช้มาตรการทางการค้าที่มีกำแพงภาษีศุลกากรรูปแบบต่างๆ ต่อประเทศอื่นโดยอาศัยช่องว่างและข้อยกเว้นจากบทบัญญัติของ GATT 1994 อยู่นั่นเอง จึงทำให้เกิดอุปสรรคทางการค้าที่มีกำแพงภาษีศุลกากรรูปแบบใหม่ๆ ทางการค้าระหว่างประเทศจำนวนมากที่มีผลเป็นการกีดกันทางการค้า โดยที่บางมาตรการไม่น่าที่จะเป็นการกีดกันทางการค้าเมื่อพิจารณาจากจุดมุ่งหมายในการกำหนดมาตรการดังกล่าว อาทิเช่น สินค้าจากต่างประเทศอาจถูกห้ามนำเข้าโดยเหตุผลด้านสุขภาพ ความปลอดภัย การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย Article 209 ได้บัญญัติไว้ถึงมาตรการทางการค้าที่มีกำแพงภาษีศุลกากร (Non-Tariff Measures: NTMs) ซึ่งคู่ภาคีต้องไม่ปฏิบัติต่อภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ³³

1. การห้ามหรือการจำกัดการนำเข้าสินค้าใดๆ ของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือการส่งออก หรือการจำหน่ายเพื่อการส่งออกสินค้าใด ๆ ไปยังดินแดนของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะเป็นไปตาม GATT 1994 Article XI

³³ Thailand – Australia Free Trade Agreement, Article 209

1. Except as otherwise provided in this Agreement, a Party shall not adopt or maintain any prohibition or restriction on the import of any good of the other Party or on the export or sale for export of any good destined for the territory of the other Party, except in accordance with Article XI of GATT 1994.

2. Each Party shall ensure the transparency of its non-tariff measures permitted in Paragraph 1 and shall ensure that any such measures are not prepared, adopted or applied with a view to or with the effect of creating unnecessary obstacles to trade between the Parties.

2. มาตรการอื่น ๆ นอกเหนือจากการห้ามหรือการจำกัดการนำเข้า หรือการส่งออก หรือการจำหน่ายเพื่อส่งออกสินค้า

เมื่อพิจารณามาตรการทางการค้าที่มีใช่ว่ามีลักษณะของการตั้งข้อกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ อันเป็นอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้กีดขวางการค้าเสรี (Non-Tariff Barriers: NTBs) ซึ่งไทยและออสเตรเลียต่างตกลงให้มีการลดและขจัดออกไปจากเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย เช่นเดียวกับอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปกีดขวางการค้าเสรี (Tariff Barriers) โดยการขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีอยู่ในรูปกีดขวางการค้าเสรี อาจแบ่งออกเป็น (1) อุปสรรคทางการค้าเชิงปริมาณ (Quantitative Restriction) และ (2) การขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้กีดขวางการค้าเสรีประเภทอื่น ๆ อันได้แก่ การอุดหนุนและการอุดหนุนสินค้าเกษตร การทุ่มตลาด มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และมาตรฐานอาหาร อุปสรรคทางเทคนิค มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2.2.1 การขจัดอุปสรรคทางการค้าเชิงปริมาณ (Quantitative Restriction)

อุปสรรคทางการค้าเชิงปริมาณมีทั้งการจำกัดปริมาณการนำเข้า และการจำกัดปริมาณการส่งออก แต่ในทางปฏิบัติของการค้าระหว่างประเทศ การจำกัดปริมาณการนำเข้ามีนัยสำคัญต่อการค้าในเขตการค้าเสรีมากกว่า ซึ่งไทยและออสเตรเลียต่างเล็งเห็นร่วมกันว่า อุปสรรคทางการค้าที่มีใช้กีดขวางการค้าเสรีที่สำคัญที่สุดต่อการค้าระหว่างสองประเทศ คือ อุปสรรคทางการค้าเชิงปริมาณ จึงได้วางบทบัญญัติให้ภาคีต้องไม่นำมาตรการจำกัดปริมาณการนำเข้าหรือการส่งออกมาใช้ต่อสินค้าของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่เป็นไปตาม Article XI ของ GATT 1994³⁴ อันได้แก่ การจำกัดปริมาณการส่งออกเป็นไปเพื่อป้องกันการขาดแคลนสินค้าอาหารหรือ

³⁴ GATT 1994, Article XI.2

The provisions of paragraph 1 of this Article shall not extend to the following:

(a) Export prohibitions or restrictions temporarily applied to prevent or relieve critical shortages of foodstuffs or other products essential to the exporting contracting party;

สินค้าอื่นใดที่มีความสำคัญต่อประเทศผู้ส่งออกอย่างรุนแรง หรือการจำกัดการนำเข้าการส่งออก นั้นเป็นการจำเป็นต่อการบังคับใช้กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า หรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดประเภท คุณภาพ หรือตลาดสินค้าโภคภัณฑ์ในการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

ทั้งนี้ การใช้มาตรการที่มีไขก้างภาษีศุลกากรอันเป็นการจำกัดการนำเข้า-การส่งออกต่อสินค้าของภาคีอีกฝ่ายซึ่งได้รับอนุญาตให้กระทำได้ข้างต้น มีหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

ประการแรก ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องทำให้มั่นใจในความโปร่งใสของมาตรการที่มีไขก้างภาษีศุลกากรของตนที่อนุญาตให้กระทำได้ กล่าวคือ ภาคีแต่ละฝ่ายต้องแจ้งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบภายใน หรือข้อบังคับใด ๆ ในการใช้มาตรการดังกล่าวให้ภาคีอีกฝ่ายได้รับทราบและเข้าใจ และ

ประการที่สอง มาตรการที่มีไขก้างภาษีศุลกากรดังกล่าว จะต้องไม่ถูกนำมาใช้ เพื่อจะให้มิมีผลในการสร้างอุปสรรคที่ไม่จำเป็นต่อการค้าระหว่างคู่ภาคี

2.2.2 การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีไขก้างภาษีศุลกากรประเภทอื่นๆ

อุปสรรคทางการค้าที่มีไขก้างภาษีศุลกากร (NTBs) มีผลกระทบอย่างสูงต่อการเปิดเสรีการค้าสินค้าประเภทเนื้อโคและผลิตภัณฑ์นมระหว่างไทยและออสเตรเลีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประเทศไทย เนื่องจากออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีมาตรการเข้มงวดต่อการนำเข้าสินค้าเกษตร การลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีไขก้างภาษีศุลกากร (NTBs) อื่น ๆ นอกเหนือจากอุปสรรคทางการค้าเชิงปริมาณ (Quantitative Restriction) ซึ่งได้วางบทบัญญัติไว้ในข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย จึงได้แก่ การลดและขจัดการปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นการกีดกันทางการค้า ดังต่อไปนี้

(b) Import and export prohibitions or restrictions necessary to the application of standards or regulations for the classification, grading or marketing of commodities in international trade;

(c) Import restrictions on any agricultural or fisheries product, imported in any form,* necessary to the enforcement of governmental measures which operate: ...

(i) ...

(ii) ...

(iii) ...

ก. การอุดหนุน และการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร

การอุดหนุน (Subsidies) หมายถึง การได้รับประโยชน์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจากรัฐบาลประเทศผู้ส่งออก ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการให้เงินทุน การลดหนี้สิน การลดหย่อนภาษีอากร การจัดสรรเงินทุนหรือสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราตลาดให้วิสาหกิจ รวมทั้งการให้ความสนับสนุนทางด้านรายได้หรือด้านราคา เพื่อสนับสนุนการส่งออกหรือลดการนำเข้า

ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย ได้แยกบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุดหนุนทั่วไปออกจากการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร โดยได้บัญญัติให้การใช้มาตรการทางการค้าระหว่างคู่ภาคี อันได้แก่ การอุดหนุนและมาตรการตอบโต้ (Subsidies and Countervailing Measures) เป็นไปตามที่กำหนดไว้ตามข้อตกลงของ WTO³⁵ หมายความว่า ภาคีฝ่ายหนึ่งสามารถเรียกเก็บอากรการตอบโต้การอุดหนุน (Countervailing Duties หรือ CVD) ต่อสินค้านำเข้าจากภาคีอีกฝ่ายหนึ่งที่ได้รับการอุดหนุนการผลิตและการส่งออกได้

ส่วนการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร (Agricultural Export Subsidies) ซึ่งแยกไว้ใน Article 208 นั้น วางหลักให้คู่ภาคีต้องไม่ให้การอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรใดๆ ที่ส่งไปยังภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ภายใต้พันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของ WTO³⁶ ซึ่งกฎเกณฑ์ของ WTO ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร คือ ข้อตกลงว่าด้วยการเกษตร นั่นเอง รวมทั้งคู่ภาคีต้องร่วมกันไม่ให้การอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรรูปแบบใหม่ขึ้นอีก นอกจากนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือมาตรการใด ๆ เกี่ยวกับการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร หรือต้องการปรึกษาหรือเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือมาตรการดังกล่าว ภาคีต้องแจ้งให้ภาคีอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งหากภาคีฝ่ายที่ได้รับผลกระทบได้มีการระงับผลเสียหาย

³⁵ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 207

The Parties confirm their rights and obligations arising from the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures.

³⁶ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 208 (2)

Consistently with their rights and obligations under the WTO Agreement, neither Party shall introduce or maintain any export subsidy on any agricultural good destined for the territory of the other Party.

ต่ออุตสาหกรรมเกษตรและอาหารของตนแล้ว ภาควิชาฝ่ายจะต้องพิจารณาถึงผลเสียหายดังกล่าวด้วย³⁷

การอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร จัดเป็นนโยบายที่สำคัญในการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศในช่วงก่อนที่จะมีการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการค้าธัญพืช เนื้อโค และผลิตภัณฑ์นม ซึ่งสามารถบิดเบือนทางการค้าระหว่างประเทศได้ค่อนข้างสูง ข้อตกลงว่าด้วยการเกษตร Article III.3 จึงกำหนดให้ลดและยกเลิกการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร โดยให้คำนึงของการอุดหนุนการส่งออกไว้ ดังนี้

1. การที่รัฐบาลหรือหน่วยงานตัวแทนของรัฐบาลให้เงินอุดหนุนโดยตรงทั้งที่อยู่ในรูปเงินสดหรือสิ่งของให้แก่ผู้ส่งออกสินค้าเกษตร โดยมีเงื่อนไขผูกติดกับความสามารถในการส่งสินค้า นั้น

2. การส่งออกสินค้าจากสินค้าคงคลังของรัฐบาลหรือหน่วยงานตัวแทนของรัฐบาล ในราคาที่ต่ำกว่าราคาขายภายในประเทศ

3. การจ่ายเงินแก่ผู้ส่งออกโดยตรง ไม่ว่าเงินนั้นจะมาจากงบประมาณหรือเก็บจากเกษตรกรก็ตาม

4. การอุดหนุนโดยการลดต้นทุนทางการตลาด อาทิเช่น ค่าบริหารจัดการ และการปรับปรุงคุณภาพสินค้าที่ส่งออก รวมทั้งค่าขนส่งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

5. การอุดหนุนสินค้าที่มีเงื่อนไขว่าต้องส่งออกพร้อมกับสินค้านั้นๆ

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า สินเชื่อเพื่อการส่งออก และการค้าประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออกนั้นมิได้จัดเป็นการอุดหนุนการส่งออกชั่วคราวของสหรัฐอเมริกา จึงไม่ขัดต่อความตกลงว่าด้วยการเกษตร นอกจากนี้ ข้อตกลงว่าด้วยการเกษตรกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องไม่ดำเนินนโยบายการอุดหนุนการส่งออกใน 3 กรณีด้วยกัน กล่าวคือ

³⁷ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 208 (3)

At the earliest possible time, a Party shall give to the other Party advance notice of, and if requested shall consult on, any changes to relevant policies or measures. The Parties agree to enhance communication between their appropriate officials with a view to minimising trade distortions from such policies or measures. Where the affected Party identifies an adverse impact on its agriculture and food industries, the other Party shall take that impact into consideration.

(1) ประเทศสมาชิกไม่ได้รับอนุญาตให้มีการอุดหนุนการส่งออกสินค้าที่ไม่ได้รับการอุดหนุนการส่งออกในระหว่างปี 2528 - 2533 ซึ่งเป็นปีฐาน (เป็นการเปิดช่องให้สมาชิกที่เคยอุดหนุนการส่งออกต่อไปได้ แต่ไม่อนุญาตประเทศที่ไม่เคยอุดหนุนการส่งออก)

(2) ประเทศสมาชิกจะต้องไม่อุดหนุนการส่งออก ตามที่ระบุไว้ใน Article IX.1 เกินกว่าระดับที่ประเทศสมาชิกผูกพันไว้

(3) ประเทศสมาชิกจะต้องไม่อุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรที่ไม่ได้รับไว้ในส่วนที่ 2 ของภาค 5 ของตารางข้อลดหย่อน

แต่ประเทศสมาชิกยังสามารถดำเนินการอุดหนุนการส่งออกได้ ภายใต้ข้อยกเว้นสี่ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก ตาม Article IX.1 ในข้อตกลงว่าด้วยการเกษตรกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องลดงบประมาณและปริมาณสินค้าที่ได้รับจากการอุดหนุนการส่งออก ซึ่งมีสินค้าที่ครอบคลุมทั้งสิ้น 22 ประเภทกับ 1 รายการตามที่ระบุไว้ในตารางข้อลดหย่อน โดยประเทศพัฒนาแล้วจะต้องลดปริมาณสินค้าเกษตรที่ได้รับการอุดหนุนลงร้อยละ 21 และลดจำนวนเงินอุดหนุนในรูปของงบประมาณ (Budgetary Outlay) ลงร้อยละ 36 ภายใน 6 ปี (2538 – 2543) โดยเทียบจากค่าเฉลี่ยปีฐาน (2529 – 2533) สำหรับประเทศกำลังพัฒนาจะได้รับสิทธิพิเศษในการลดปริมาณสินค้าที่ได้รับการอุดหนุนร้อยละ 14 และลดจำนวนเงินอุดหนุนในรูปของงบประมาณลงร้อยละ 24 ภายใน 10 ปี (2538 – 2547) โดยคิดเทียบจากค่าเฉลี่ยปีฐาน (2529 – 2533)

ประการที่สอง ตาม Article IX.2 (b) มีการยอมให้อุดหนุนเกิดกว่าที่ตกลงไว้ใน Article IX.2 (a) ได้ในบางปีที่ไม่ใช่ปีแรกและปีสุดท้าย (Downstream Flexibility) ได้แก่ ปี 2538 และ 2543 สำหรับประเทศกำลังพัฒนา และปี 2538 และ 2547 สำหรับประเทศกำลังพัฒนา แต่โดยรวมแล้วต้องไม่เกินที่ระบุไว้ในตารางข้อลดหย่อน

ประการที่สาม ตาม Article IX.4 ประเทศกำลังพัฒนาไม่จำเป็นต้องลดการอุดหนุนตาม Article IX.2 (a) ถ้างบประมาณหรือปริมาณสินค้าที่ได้รับการอุดหนุนนั้นไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางข้อลดหย่อน

ประการที่สี่ การอุดหนุนการส่งออกนอกเหนือจาก Article IX.2 (a) สามารถกระทำได้ก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับ Article X (Prevention of Circumvention of Export Subsidy Commitments) เท่านั้น

แม้ว่าบทบัญญัติว่าด้วยการอุดหนุนการส่งออก จะช่วยลดการใช้นโยบายการอุดหนุนการส่งออกได้ทั้งในรูปปริมาณสินค้า และงบประมาณ แต่ประเทศที่มีการอุดหนุนการส่งออกมานับตั้งแต่อดีตอยู่แล้ว ก็ยังคงมีการใช้การอุดหนุนการส่งออก มาได้มากขึ้นเช่นกัน

ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เคยถูกฟ้องเรียกเก็บอากรตอบโต้การอุดหนุน แต่ไม่มีการเรียกเก็บจริง หรือยุติการไต่สวนโดยประเทศออสเตรเลีย สำหรับสินค้าทุ่นำกระป๋อง กระจกใส ชุดช้อนล้อมพลาสติก³⁸

ข. การทุ่มตลาด

โดยเหตุที่การทุ่มตลาด เป็นการส่งออกสินค้าจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อประโยชน์ทางพาณิชย์ โดยที่ราคาส่งออกนั้นต่ำกว่ามูลค่าปกติของสินค้าชนิดเดียวกันที่จำหน่ายเพื่อการบริโภคภายในประเทศผู้ส่งออก / ผู้ผลิตเอง ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการค้า และส่งผลกระทบต่อตลาดของประเทศผู้นำเข้า ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย จึงมีบทบัญญัติให้คู่ภาคีสามารถใช้มาตรการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดตามพันธกรณีภายใต้บทบัญญัติของข้อตกลงของ WTO ว่าด้วยการดำเนินการตาม Article IV ของ GATT 1994 (Agreement on Implementation of Article VI of the GATT 1994) โดยคู่ภาคีที่จะใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดต้องดำเนินการตามแนวทาง ดังต่อไปนี้³⁹

1. เมื่อผู้ส่งออกของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไต่สวนของภาคีกำหนดกรอบเวลา กระบวนการ และเอกสารใด ๆ ที่จำเป็นสำหรับเสนอให้มีการทำความตกลง โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไต่สวนของภาคีนั้น จะต้องพิจารณาการทำความตกลงด้านราคาที่ร้องขอ โดยผู้ส่งออกของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง

นอกจากนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไต่สวนของภาคีนั้นเสนอความเห็นให้ยอมรับการทำความตกลงด้านราคาอย่างใดอย่างหนึ่ง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไต่สวนจะต้องเสนอความตกลงดังกล่าวไปยังผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจะต้องพิจารณาในทางที่เป็นคุณต่อข้อเสนอความตกลงดังกล่าวเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของภาคี

2. การพิจารณาปริมาณการนำเข้าสินค้าทุ่มตลาดนั้น ในการไต่สวนหรือการทบทวน จะต้องแสดงให้เห็นถึงการนำเข้าของทั้งสินค้าทุ่มตลาดและสินค้าไม่ทุ่มตลาด โดยต้องใช้

³⁸ ข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต, <http://www.wtothailand.or.th/>

³⁹ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 206

ระยะเวลาที่สมเหตุสมผล ซึ่งโดยปกติจะต้องเป็นเวลาสิบสองเดือน และไม่น้อยกว่าหกเดือน เว้นแต่ในสถานการณ์พิเศษ

ค. มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และมาตรฐานอาหาร

ข้อตกลงในประเด็นเกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และมาตรฐานอาหารครอบคลุมสินค้าเกษตรและอาหารได้บัญญัติไว้ในบทที่ 6 ของ TAFTA ให้คู่ภาคียึดมั่นพันธกรณีภายใต้ความตกลงว่าด้วยการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS Agreement) และความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (TBT Agreement) ของ WTO ตราบเท่าที่สิทธิและพันธกรณีเหล่านี้ใช้บังคับกับการค้าสินค้าเกษตรและอาหาร⁴⁰ และมาตรฐานอื่นๆ ได้แก่มาตรฐานของคณะกรรมการ Codex Alimentarius สำนักงานองค์การสุขภาพสัตว์โลก (Office Internationale des Epizooties) และอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention) รวมถึงการพิจารณาจัดทำมาตรฐานของประเทศภาคีให้มีความเท่าเทียมกันสำหรับสินค้าที่มีปัญหาการค้าระหว่างกัน⁴¹

นอกจากนี้ เนื่องจากออสเตรเลียเป็นประเทศที่ใช้มาตรการสุขอนามัยอย่างเข้มงวดเป็นพิเศษในการป้องกันการแพร่ขยายของแมลงและโรคพืชจากภายนอก ซึ่งอาจเข้าไปทำลายพันธุ์พืชและสัตว์ในออสเตรเลีย⁴² อันอาจก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า ทั้งไทยและออสเตรเลียจึงได้วางกฎเกณฑ์สำหรับดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านมาตรการสุขอนามัยและมาตรฐานอาหาร (Expert Group on SPS and Food Standards) ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นเวทีแก้ไขปัญหและประสานความร่วมมือด้านมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชและมาตรฐานอาหารระหว่างกัน พร้อมกำหนดแผนงานและ

⁴⁰ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 604.1

The Parties reaffirm their existing rights and obligations with respect to each other under the SPS Agreement and the TBT Agreement to the extent that these rights and obligations are applicable to trade in agricultural and food products.

⁴¹ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 604.1

⁴² โปรดดูหัวข้อ 3.2.3 อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดออสเตรเลีย (Market Access)

กรอบระยะเวลาการดำเนินการที่แน่นอนเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ให้มีผลลุล่วงใน 2 ปี⁴³ โดยกำหนดสินค้าที่เสนอให้มีการพิจารณาในลำดับความสำคัญสูง (Priority Products) ของแต่ละประเทศไว้ในภาคผนวก 6.1 ของข้อตกลง ซึ่งสินค้าสำคัญลำดับแรกของไทย มี 9 รายการ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร ได้แก่ มังคุด ลิ้นจี่ ลำไยทุเรียน สับปะรด เนื้อไก่ กุ้ง มะม่วง และปลาสด ส่วนสินค้าสำคัญลำดับแรกของออสเตรเลีย มี 5 รายการ เป็นสินค้าเกษตรโดยส่วนใหญ่เช่นกัน ได้แก่ ส้มในตระกูลซิตรัส (นาเวล, แมนดาริน, แทงโก้, ส้มโอ) หน่อไม้ฝรั่ง มันฝรั่ง โคกระบือ มีชีวิต และอาหารสัตว์เลี้ยง

ง. อุปสรรคทางเทคนิค

ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลียกำหนดให้คู่ภาคีร่วมมือกันเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุนระหว่างภาคี ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากกฎระเบียบทางเทคนิค อันจะนำไปสู่ความตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement) ระหว่างคู่ภาคีที่จะจัดทำในภาคอุตสาหกรรมที่สมัครใจ และในบริบทของเอเปค

โดยคู่ภาคีมีความผูกพันภายใต้ข้อตกลง TBT ในกรอบของ WTO สำหรับการค้าสินค้าเกษตรและอาหาร⁴⁴

นอกจากนี้ TAFTA ยังกำหนดให้มีการดำเนินการจัดทำความกลมกลืนและความเท่าเทียมกันของกฎระเบียบ (Harmonization and Equivalence) ของมาตรฐานอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าระหว่างกัน รวมทั้งจัดตั้งหน่วยประสานงาน (Contact Points) เพื่อพิจารณาและอำนวยความสะดวก เพื่อยอมรับความเทียบเท่ากันของมาตรฐานเป็นรายอุตสาหกรรม และในแต่ละกรณี⁴⁵

จ. มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

⁴³ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กระทรวงพาณิชย์, "FTA: โอกาสทางการค้า," เอกสารในการสัมมนา ณ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 19 สิงหาคม 2547, (เอกสารอัดสำเนา)

⁴⁴ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 703

ในการค้าระหว่างประเทศ ประเด็นเรื่องมาตรฐานสิ่งแวดล้อม (Environmental Standards) มิได้มีเฉพาะในระเบียบการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น (เช่น GATT / WTO) แต่ยังมีปรากฏในการปฏิบัติแต่เพียงฝ่ายเดียวของประเทศผู้นำเข้าอีกด้วย นอกจากนี้ ความตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม (MEAs) ก็ยังมีการนำมาตรการทางการค้า (เช่น การจำกัดปริมาณการนำเข้า-ส่งออก) มาใช้ เพื่อจำกัดปริมาณการค้าสินค้าที่มีลักษณะไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Environmentally Unfriendly Products) และเพื่อเป็นมาตรการตอบโต้ทางการค้า หากประเทศสมาชิกของ MEAs ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ด้วยเหตุนี้ประเด็นเรื่องมาตรฐานสิ่งแวดล้อมกับการค้าระหว่างประเทศจึงมีความเกี่ยวพันกันในเวทีทั้งของ WTO และ MEAs

การจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ ได้แก่⁴⁶

(1) องค์การระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ที่จัดตั้งโดยสหประชาชาติ ได้แก่ UNEP WCED UNCED และ UNFCCC

(2) MEAs ซึ่งในปัจจุบันมีมากกว่า 200 ฉบับ เช่น พิธีสารมอนทรีออล อนุสัญญาบาเซล อนุสัญญา CITES และ ITTA และ

(3) การจัดทำตราสารระหว่างประเทศที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย (Soft - law) เช่น Rio Declaration เป็นต้น

ระเบียบสิ่งแวดล้อมเหล่านี้มีหลักการพื้นฐานที่เหมือนกัน กล่าวคือ หลักการเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักความห่วงกังวลร่วมกันแต่ความรับผิดชอบต่างกัน และหลักการเป็นหุ้นส่วน

TAFTA ได้บัญญัติให้คู่ภาคีมีสิทธิและความผูกพันภายใต้พันธกรณีตามความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ใดๆ ที่คู่ภาคีเป็นสมาชิกอยู่ และอนุญาตให้คู่ภาคีสามารถใช้มาตรการใด ๆ อันเป็นกฎระเบียบที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม⁴⁷

สำหรับประเทศไทยเอง มีหน่วยงานที่ใช้มาตรการสิ่งแวดล้อมนี้ คือ กรมการค้าต่างประเทศ สถาบันสิ่งแวดล้อมของไทย (NGO) โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 3 ขั้นตอน⁴⁸ ได้แก่

- 1) ห้ามนำเข้า
- 2) ขออนุญาตนำเข้า
- 3) ติดฉลากสีเขียว

⁴⁷ Thailand - Australia Free Trade Agreement, Article 703

⁴⁸ ข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ทางเว็บไซต์, <www.thailandwto.org>

2.3 หลักเกณฑ์ในการกำหนดสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin)

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin)⁴⁹ เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดประเทศที่เป็นแหล่งที่มาของสินค้า ประเทศต่างๆ ใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นเครื่องมือทางภาษีศุลกากรในรูปแบบต่างๆ อาทิ การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศกำลังพัฒนา (General System of Preferences: GSP) การกำหนดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเข้า และการให้สิทธิพิเศษแก่สมาชิกในเขตการค้าเสรีเดียวกัน (Free Trade Area: FTA) เป็นต้น⁵⁰

นอกจากนี้ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินดียังเป็นเครื่องมือเพื่อการเก็บรวบรวมสถิติทางการค้าระหว่างประเทศ และการกำหนดแหล่งผลิตของสินค้า ในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยของ WTO ภาควิชาการเจรจาตกลงเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า โดยแบ่งกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าออกเป็น 2 ประเภท⁵¹ คือ

ประเภทที่ 1 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้า (Preferential Rules of Origin) คือ ประเทศผู้นำเข้าจะใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดภายในประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) หรือภายใต้โครงการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศกำลังพัฒนา (GSP) เช่น การเปิดเสรีสินค้าเกษตรระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เป็นเหตุให้สินค้าเกษตรที่สามารถระบุได้ว่ามีแหล่งผลิตสินค้าในประเทศจีนได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า กล่าวคือ ภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรจากประเทศจีนที่นำเข้ามาในประเทศไทยจะเก็บในอัตราร้อยละศูนย์ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ไม่มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้า (Non-Preferential Rules of Origin) คือ ประเทศผู้นำเข้าจะใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าในการให้การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation: MFN) กล่าวคือ เมื่อ

⁴⁹ นักนิติศาสตร์บางท่าน ใช้คำว่า "กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า" หรือ "กฎถิ่นกำเนิด"

⁵⁰ "Rules of Origin", <www.wtowatch.org>.

⁵¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, กระทรวงพาณิชย์, (2537) น. 362 - 363. อ้างในเอกสารเผยแพร่ทางเว็บไซต์ www.thaifta.com.

ประเทศผู้นำเข้าให้สิทธิประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ประเทศหนึ่งประเทศใด ก็ย่อมต้องให้สิทธิประโยชน์นั้นแก่ประเทศอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ไม่มีการให้สิทธิพิเศษทางการค้านี้ ยังใช้ในการพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าในกรอบนโยบายการค้าต่างๆ ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT)

ภายใต้ TAFTA สินค้าส่งออกที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรจะต้องเป็นสินค้าที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้ ซึ่งในการเจรจาจัดทำ TAFTA ได้ตกลงกฎเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าไว้ในแต่ละรายการ (Product Specific Rules of Origin) โดยกฎเกณฑ์หลักที่ใช้ มีดังนี้

1. กฎการผลิตของสินค้าที่ได้จากธรรมชาติ (Wholly Obtained Goods)
2. กฎการเปลี่ยนพิกัด (Change of Tariff Classification)
3. กฎสัดส่วนมูลค่าวัตถุดิบภายในประเทศไทย / ออสเตรเลีย (Regional Value Content: RVC)

สำหรับสัดส่วนมูลค่าของ RVC ตามที่ไทยและออสเตรเลียตกลงส่วนใหญ่จะอยู่ที่ร้อยละ 40 หรือ 45 ของราคาสินค้าส่งออกตามราคา FOB

ทั้งนี้ ในการที่ผู้ส่งออกของทั้งสองประเทศจะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลงนี้ สินค้าจึงต้องมีคุณสมบัติของกฎแหล่งกำเนิดสินค้าที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันไว้ในแต่ละรายการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ

- 1) สินค้าที่ผ่านการผลิตในประเทศโดยใช้วัตถุดิบภายในทั้งหมด (Wholly Obtained) เช่น สินแร่ สินค้าเกษตรกรรม และสินค้าที่ได้จากสัตว์มีชีวิตในประเทศ และ
- 2) สินค้าที่มีการแปรรูปอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation) โดยการเปลี่ยนพิกัด (Change of Tariff Classification) เพราะการแปรรูป และการใช้วัตถุดิบภายในไทย/ออสเตรเลียเป็นสัดส่วนสำคัญในการผลิต (Regional Value Content) ซึ่งส่วนใหญ่กำหนดไว้ที่ 40% หรือ 45% ของราคาสินค้า⁵²

กล่าวโดยสรุป เขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย มีหลักการทางกฎหมายตั้งอยู่บนหลักการเดียวกันกับหลักการพื้นฐานทางการค้าระหว่างประเทศขององค์การการค้าโลก โดยได้รับการยกเว้นจากหลักการว่าด้วยชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งตาม Article XXIV ของ GATT 1994

⁵² โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Rules of Origin (Annex 4.1) ของ TAFTA

ว่าด้วยเรื่องอาณาเขตการใช้บังคับการค้าชายแดน สหภาพศุลกากร และเขตการค้าเสรี และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกัน ทั้งนี้ กฎเกณฑ์หลักที่ปรากฏอยู่ในข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย มุ่งหมายให้มีการลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน ประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียซึ่งเป็นคู่ภาคีตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย (TAFTA) จึงมีพันธกรณีในอันที่จะต้องลดและขจัดอุปสรรคทางการค้าที่อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากรตามตารางข้อผูกพัน (Schedules of Commitments) และต้องขจัดอุปสรรคทางการค้าที่มีได้อยู่ในรูปกำแพงภาษีศุลกากร อันได้แก่ อุปสรรคทางการค้าเชิงปริมาณ และอุปสรรคทางการค้าอื่น ๆ ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายไว้ในบทต่อไปถึงการกลไกทางกฎหมายในการดำเนินการตามพันธกรณี และวิธีการระงับข้อพิพาทภายใต้เขตการค้าเสรี ไทย - ออสเตรเลีย และผลกระทบทางกฎหมายจากการดำเนินการตามพันธกรณีของประเทศไทย